

/ Yu. P. Mytrokhina // Visnyk Donetskoho natsionalnoho universytetu ekonomiky i torhivli im. M. Tuhana-Baranovskoho : naukovyi zhurnal. Ser. : Ekonomichni nauky. – Donetsk : RVV DonNUET, 2009. – No. 3. – Pp. 67–71.

Черкасова Светлана Александровна – канд. екон. наук, доцент кафедри учета, аналізу і аудиту Одеського національного політехнічного університету (65044, Україна, г. Одеса, пр. Шевченка, 1, e-mail: cherckeska@gmail.com).

Інформація про авторів

Information about the authors

Філіппова Світлана Валеріївна – докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри обліку, аналізу і аудиту Одеського національного політехнічного університету (65044, Україна, м. Одеса, пр. Шевченка, 1, e-mail: kafedra_ooia@mail.ru).

S. Filippova – Doctor of Science in Economics, Professor, Head of the Department of Accounting, Analysis and Audit of Odesa National Polytechnic University (1 Shevchenko Ave., 65044, Odesa, Ukraine, e-mail: kafedra_ooia@mail.ru).

Черкасова Світлана Олександрівна – канд. екон. наук, доцент кафедри обліку, аналізу і аудиту Одеського національного політехнічного університету (65044, Україна, м. Одеса, пр. Шевченка, 1, e-mail: cherckeska@gmail.com).

S. Cherkasova – Ph.D. in Economics, Associate Professor of the Department of Accounting, Analysis and Audit of Odesa National Polytechnic University (1 Shevchenko Ave., 65044, Odesa, Ukraine, e-mail: cherckeska@gmail.com).

Информация об авторах

Филиппова Светлана Валерьевна – докт. екон. наук, профессор, заведующая кафедрой учета, анализа и аудита Одесского национального политехнического университета (65044, Украина, г. Одесса, пр. Шевченко, 1, e-mail: kafedra_ooia@mail.ru).

Рецензент
докт. екон. наук,
професор Отенко І. П.

Стаття надійшла до ред.
30.11.2012 р.

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАХОДИ СПРИЯННЯ ІНВЕСТИЦІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

УДК 338.45:621(477.44)

Карачина Н. П.
Вітюк А. В.

Проаналізовано існуючу ситуацію із надходженням інвестицій на підприємства, виокремлено та узагальнено основні проблеми, з якими стикаються інвестори. Обґрунтовано стратегічні можливості та шляхи сприяння інвестиційній діяльності підприємств через призму таких основних факторів, як політична ситуація, застосування лізингу, розмір оподаткування, доступність банківського кредитування, бюрократичні процедури, організація інвестування. Зокрема, запропоновано відмінити процедуру податкового арешту і податкової реалізації майна, рекомендується для підприємств збільшити обсяг задекларованих доходів і кількість працівників, щоб підприємства могли скористатися положенням Податкового кодексу і застосувати ставку 0 % для платників податку на прибуток. Автори вважають недоцільною і пропонують переглянути вимогу банків для підприємств, що отримують валютні кредити, здійснювати експортну діяльність.

Оскільки зазначені кроки повинні характеризуватися комплексним підходом до регулювання умов діяльності підприємства, пропонується зобразити їх у вигляді основних програмно-цільових блоків та загальної системи заходів сприяння інвестиційній діяльності.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, оподаткування, лізинг, кредитування.

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕРЫ СОДЕЙСТВИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

УДК 338.45:621(477.44)

*Карачина Н. П.
Витюк А. В.*

Проанализирована существующая ситуация с поступлением инвестиций на предприятия, выделены и обобщены основные проблемы, с которыми сталкиваются инвесторы. Обоснованы стратегические возможности и пути содействия инвестиционной деятельности предприятий через призму таких основных факторов, как политическая ситуация, применение лизинга, размер налогообложения, доступность банковского кредитования, бюрократические процедуры, организация инвестирования. В частности, предложено отменить процедуру налогового ареста и налоговой реализации имущества, рекомендуется для предприятий увеличить объем задекларированных доходов и количество работников, чтобы предприятия могли воспользоваться положением Налогового кодекса и применять ставку 0 % для плательщиков налога на прибыль. Авторы считают нецелесообразным и предлагают пересмотреть требование банков для предприятий, получающих валютные кредиты, осуществлять экспортную деятельность.

Поскольку указанные шаги должны характеризоваться комплексным подходом к регулированию условий деятельности предприятия, предлагается представить их в виде основных программно-целевых блоков и общей системы мер содействия инвестиционной деятельности.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, налогообложение, лизинг, кредитование.

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC MEASURES OF PROMOTING INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISES

UDC 338.45:621(477.44)

*N. Karachyna
A. Vitiuk*

The analysis of current situation of investment flow at the enterprises has been held, as well as the main problems faced by investors have been determined and summarized. Strategic opportunities and ways of facilitating the investment activity of enterprises have been identified in terms of such basic factors as: the political situation, the leasing use, the amount of taxation, the availability of bank lending, the bureaucratic procedures, the organization of investment. In particular, it has been suggested to cancel the procedure of tax arrest and tax sale of property and has been recommended for the companies to increase the declared income and the number of employees so that to use the Tax Code provision and to apply the rate of 0 % for income tax. The authors consider it inappropriate and propose to revise the bank requirement for the companies that receive foreign currency loans, to conduct export activity.

Since these steps should comprise comprehensive approach to the regulation of the conditions of the company's activity it has been proposed to present them as basic program and target blocks and overall system of measures for investment provision.

Key words: investment activity, taxation, leasing, credit.

Стабільний розвиток виробництва в довгостроковому періоді забезпечується шляхом інвестиційної діяльності. Проблема сталого розвитку економіки України та розробка заходів сприяння інвестиційній діяльності всіма галузями на сучасному етапі є особливо актуальними. Необхідність поступального розвитку підприємств потребує систематизації заходів сприяння інвестиційній діяльності підприємств. Пріоритетним інструментом в активізації інвестиційної діяльності бізнесу є комплексний підхід до управління як узагальнений набір доступних для управлінців важелів і методів організаційного та економічного характеру.

Питаннями організаційно-економічного забезпечення інвестиційного процесу на підприємствах в Україні займається ряд науковців, серед яких доцільно виділити В. Гейця, С. Теслю, О. Вінника, О. Шкільнюк, І. Бланка, П. Гайдуцького, Б. Губського, В. Черваньова, А. Пересаду, О. Данілова, В. Мельник та ін. Зважаючи на різноспрямованість проведених досліджень та швидку зміну умов зовнішнього середовища, доцільно розробити узагальнену систему організаційно-економічних заходів сприяння інвестуванню.

Метою статті є розробка практичних організаційно-економічних заходів щодо здійснення інвестиційної діяльності на підприємствах з огляду на вдосконалення державного регулювання таких економічних процесів, як кредитування, оподаткування та використання лізингу.

У ринковій економіці вирішальною умовою розвитку і забезпечення життєздатності підприємств будь-якого профілю є ефективність вкладення капіталу в той чи інший інвестиційний проект.

Подальший розвиток української економіки, її місце у світовому господарстві епохи глобалізації та трансформації значною мірою залежать від обсягів, спрямованості та можливості ефективного використання інвестиційних потоків у країні. З огляду на зазначені обставини важливим завданням є подальше наукове обґрунтування організаційно-економічних заходів щодо активізації інвестування на основі дослідження проблем, характеристик та наслідків (рис. 1), до яких вони призводять і які ускладнюють процес інвестування.

Одним із найпоширеніших методів розширення інвестиційної діяльності є використання лізингу. Лізингові послуги надаються як державними, так і приватними лізинговими компаніями. Лізингові ставки, під які компанії надають техніку, коливаються в межах 15 – 17 % річних, а деякі лізингові компанії пропонують навіть 8 – 10 % та просту типову процедуру договору, однак це є відвертим лукавством [1].

За умовами лізингу матеріальні блага під заставу не надаються – лізингодавець залишається власником предмета лізингу до кінця строку договору. Ця умова надзвичайно важлива для середнього й малого бізнесу, який не має "зайвих" активів для застави [2]. Але, зважаючи на існування приватних лізингових компаній, вони у своїй діяльності використовують усі інструменти з метою захисту своїх інтересів.

У разі виявлення значного ризику відтоку коштів на інші підприємства групи лізингова компанія вимагає поруку від найбільш платоспроможних учасників групи, що автоматично скорочує можливість підприємства в укладанні угоди, адже навряд чи інше підприємство буде готовим поручитися своїм майном за інше підприємство, така норма є практично нездійсненною і має бути замінена простою підвищеною ставкою.

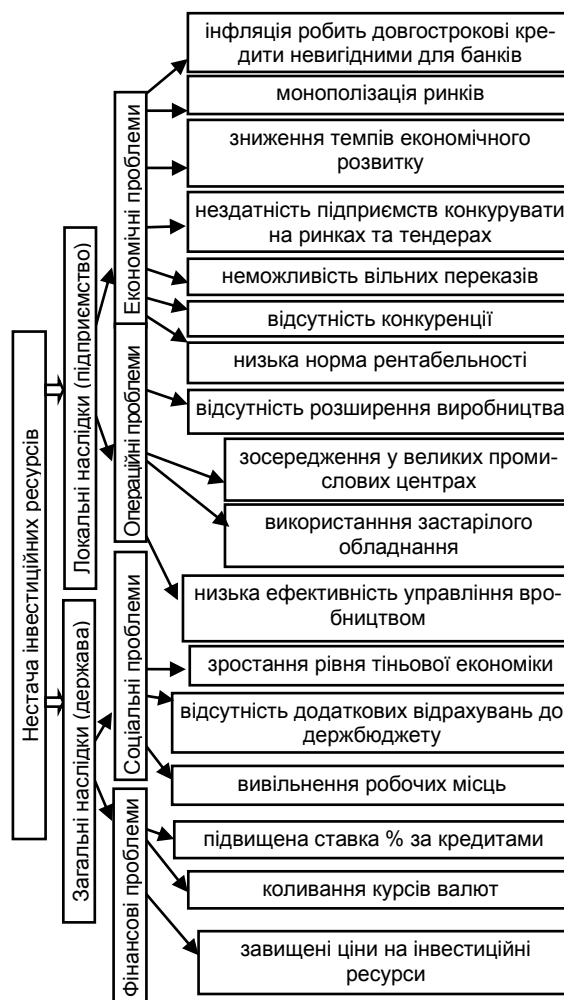

Рис. 1. Спектр проблем інвестування в Україні (узагальнено автором на підставі опрацьованих літературних джерел [3 –9])

Сукупність державних заходів щодо впровадження фінансового лізингу як одного із пріоритетних напрямів оновлення матеріально-технічної бази є, без сумніву, важливими, однак не врегульованими залишаються питання відмови від договору лізингу. Відмова від договору лізингу вважається, відповідно до Закону України "Про фінансовий лізинг", вчиненою з моменту, коли інша сторона довідалася або могла довідатися про таку відмову [10]. Однак не визначено способу, який інша сторона може довідатися про відмову від договору, і строку, протягом якого вона "повинна" дізнатись, а такий незначний нюанс може мати наслідком просрочені платежі на великі суми. Пропонується додати пункт про те, що відмова набирає чинності через 3 календарних дні, враховуючи дату повідомлення та вихідні.

Незважаючи на обмеженість лізингових операцій, на ринку України вже присутня більшість світових брендів, і сподіватися на появу нових лізингових компаній не доводиться, адже суми інвестицій цього бізнесу за франшизою починаються з декількох мільйонів доларів і програми або стратегії регіонального рівня не зможуть лізингових титанів змінювати свої правила гри.

Розвиток лізингу може допомогти або, навпаки, зашкодити лізингоотримувачу, що пояснюється бажанням надавати обладнання лише певної фірми-виробника з дисконтом. У такій ситуації покладатися на компетенцію працівників фірми-лізингодаця не варто, тут вигода підприємця підпорядковується виключно закону теорії ймовірності, коли необхідні, наприклад, просто автомобілі для торгових представників, без принципових вимог до комплектації або є необхідність в автомобілі для перевезення спеціального багажу з визначеним набором технічних характеристик. Звідси стає зрозумілим, що всі вимоги до техніки, в тому числі й цінові, краще викладати у заявці й не піддаватися на маркетингові маніпуляції.

Необхідно в договорі лізингу також зазначити особливі або форс-мажорні умови. Для прикладу ДТП або поломка внаслідок людського фактора. Згідно із самою ідеєю лізингу, предмет, який є несправним, має бути заміненим, однак лізингова компанія відповідає лише за заміну, яка має бути зроблена внаслідок зносу, в такій ситуації права підприємця знову є незахищеними.

Авторами пропонується також чітко обговорювати з лізинговою компанією строки пошуку нею предмета лізингу та досягнення взаємовигідних умов. Необхідний час для того, щоб техніка була виготовлена на заводі, доставлена в Україну, розмитнена, зареєстрована і застрахована. Інколи переговори можуть тривати місяцями, якщо ще додати термін монтажу, навчання персоналу і введення в експлуатацію обладнання, вийде досить довгий термін, за який може зіпсуватися або сировина, або змінитися кон'юнктура ринку.

Якщо підприємство уклало лізингову угоду в іноземній валюті, автори підтримують пропозицію Ю. Луців [11] щодо необхідності забезпечення на законодавчому рівні можливості перекредитування лізингових компаній з валютного кредиту на кредит гривневий за курсом гривні до іноземної валюти, який був дійсний на час укладання кредитного договору, та на відсоткову ставку, яка діяла для гривневих кредитів, на цей самий час. Але тут виникає проблема компенсації різниці, на яку досить проблематично знайти кошти.

Не менш болючою залишається проблема зі сплатою ПДВ для імпортного обладнання. Оскільки за фінансового лізингу право власності переходить лізингоодержувачу, його можна розглядати як різновид торговельної операції. Отже, у процесі розмитнення обладнання необхідно є сплата ПДВ, оскільки обладнання купується для продажу.

Серед причин, що стримують розвиток лізингу, є обмежена платоспроможність підприємств. Для системного використання лізингу він має забезпечувати постачання не лише одного елемента, а певного технологічного комплексу із сукупності машин. По-перше, це забезпечить підприємство повним оновленням технології, по-друге – збільшить кількість і швидкість обороту обігових коштів лізингової компанії, за рахунок чого можна знизити вартість лізингової послуги. Для наочності слід згадати, що лише винагорода лізингодавця становить 8 – 30 %, залежно від об'єкта лізингу, а ще додається премія за ризик, комісія за консалтингові, юридичні, маркетингові, технічні та інші послуги. Оскільки лізингові компанії використовують здебільшого позичкові кошти – 80,82% [12, с. 30], вони мають сплачувати за користування ними, що, у свою чергу, піднімає загальну вартість послуги. З метою здешевлення рекомендується користування послугами, що є дочірніми або безпосередньо пов'язані з банками.

Науковцями [13, с. 111] обґрунтовується, що встановлення мінімального строку фінансового лізингу на межі 60 % амортизації дає можливість скоротити реальні періоди здійснення інвестицій через лізинг з 8 – 10 років до 4 –

6 років. Такий підхід вигідний як інвестору, так і лізингоодержувачу, оскільки останній може викупити об'єкт лізингу, не очікуючи завершення терміну його амортизації, й отримати від цього певні економічні переваги, однак це лише в теорії, оскільки на практиці реальна тривалість лізингового договору складає 1 – 2 роки, а у випадку купівлі високотехнологічного обладнання – 5 років. Звідси практичною порадою для виробників є вимога продовження лізингових операцій більш ніж на 3 роки.

У випадку, коли продукція була виготовлена на основі предмета лізингу для експорту, підприємство-лізингоотримувач пропонується звільнити від податків і зборів, установлених на експорт товарів.

Крім високої суто фінансової сторони договору лізингу, негативний відбиток накладає нотаріальна реєстрація договорів лізингу у 5 % від суми операції. Така постановка питання, коли лізингоотримувач платить тричі (% банку + винагорода лізинговій компанії + оформлення) підвищує ціну лізингу. Трудомісткість документального оформлення договору лізингу пропонується прирівняти до державної реєстрації юридичної особи, коли сплачується державний збір, розмір якого становить десять неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, – 170 грн, що повністю може окупити затрачені ресурси.

Розвиток ринкових механізмів дозволяє широко використовувати кредитування для фінансування інвестиційних проектів. Незважаючи на розширення мережі комерційних банків, показники якості активів українських банків залишаються низькими. За оцінками агентства Moody's, середній по системі рівень проблемних кредитів до кінця 2012 року складе 35 % від загального обсягу виданих кредитів, при цьому на кінець 2011 року цей показник становив 40 %. Зважаючи на обмежену кількість коштів у банках, вимоги щодо їх отримання стануть більш жорсткими [14].

У Постанові НБУ № 461 від 06.08.2009 р. "Про заходи щодо забезпечення погашення кредитів" [15] під час роботи з позичальником банкам рекомендується вживати заходів, спрямованих на створення прийнятних умов для забезпечення виконання позичальником взятих на себе зобов'язань та поводитися з позичальником із розумінням, намагатися спільними зусиллями вирішити питання забезпечення повернення позичальником заборгованості, насправді ж ситуація виглядає інакше. Для прикладу розглянемо АТ "Укресімбанк" [16], 100 % акцій якого належать державі в особі Кабінету Міністрів. Лише для початкового отримання кредиту підприємство має забезпечити банк довідкою та документами про дотримання нормативних вимог із соціальних та екологічних питань. Логічною є пропозиція змінити таке становище. В Україні функціонує Державна екологічна інспекція та Санітарно-епідеміологічна служба, на які покладені функції контролю.

Іншим важливим і суперечливим обмеженням, яке автори пропонують відмінити, є вимога довідки про відсутність змін у керівному складі позичальника. Обґрунтування такого положення, звичайно, є різними. З одного боку, банк, звичайно, хоче впевнитися в стабільному розвитку підприємства, а з іншого – якщо інвестиційний проект є великим за обсягом і специфічним, його розробкою й управлінням має керувати компетентна особа, що автоматично призведе до необхідності кадрових змін.

На окреме тлумачення заслугоує пункт "Інші документи", який, крім додаткового формального клопоту, відкриває можливості для додаткової "подяки" за прийняте рішення про початок кредитування. В умовах необхідності інвестиційних коштів такі вимоги від держаної структури, не кажучи вже про комерційні, ще більше обмежують можливості розширеного відтворення.

За наявності проблем із поверненням кредитів виробничим інноваційним підприємствам пропонується вве-

сти відстрочку кредитного платежу, який не був здійснений, на термін відвантаження виготовленої продукції і відповідної її оплати на суму необхідного чергового кредитного платежу без нарахування пені.

Більшість кредитних договорів включають можливість одностороннього підвищення банками відсоткової ставки, банки таким чином прагнуть забезпечити себе від гіперінфляції. Оскільки в Україні функціонує Державний комітет статистики, який регулярно висвітлює рівень інфляції, автори пропонують встановити рівність між розміром інфляції і можливим збільшенням відсоткової ставки за кредитом. У такому разі підприємці, які брали кредит, будуть мати приблизний і бажано законодавчо закріплений орієнтир.

Проблеми вітчизняної банківської системи відомі: труднощі у використанні можливості інвестування за рахунок кредитів пов'язані з невисокою питомою вагою довгострокових коштів у пасивах банків. Водночас кошти на розрахункових та депозитних рахунках наявні в окремих підприємств – передовиків галузі. Оскільки в одних гроші є, а іншим вони необхідні, логічним є бажання правильно цими коштами скористатися. Особливо, на думку авторів, доцільною була б така співпраця в рамках кластерних утворень. Такий погляд пояснюється, з одного боку, гарними зв'язками між підприємствами й надійністю та тривалістю їх співпраці, а, по-друге, в разі неможливості одного підприємства відповісти за своїми зобов'язаннями перед іншими, боргові претензії можуть бути погашені за рахунок майбутніх поставок продукції, виконання пуско-налагоджувальних робіт, технічного обслуговування. Обидва підприємства будуть мати партнерів – покупців або постачальників, і маржа банку залишиться на підприємствах.

Зрозуміла й чітка система оподаткування є результатом, на який повинні спрямовуватися всі зусилля податкових органів. Побудова передбачуваної податкової системи – це важливий крок у процесі припливу капіталу. Пріоритетом податкової політики є забезпечення поточних податкових надходжень до бюджетів, однак це негативно впливає на інвестиційний процес, мотиви й поведінку національних та іноземних інвесторів. Інвесторів лякають не ставки податків, які були суттєво зменшені прийняттям Податкового кодексу, а надмірний податковий контроль інспекторів. Інспектори "змушені" ставити питання, поки не будуть знайдені недоліки. Досить частими є заяви бізнесменів про те, що податкові інспектори відмовляються приймати декларації із заявленими збитками.

Українська промисловість характеризується виробництвом продукції з високою часткою доданої вартості, тому іншим аспектом є налагодження прозорої процедури повернення податку на подану вартість. Оскільки практика автоматичного повернення ПДВ розпочалася лише з 1 березня 2011 року, пропонується встановити солідарну відповідальність за розрахунками за ПДВ між підприємством та державою. Мається на увазі встановлення відповідальності за несвоєчасне відшкодування ПДВ із боку держави у вигляді штрафних санкцій [17]. Невідшкодування ПДВ позбавляє підприємства оборотних коштів, однак в такій ситуації держава може допомогти їм замовленнями.

До прийняття Верховною Радою Податкового кодексу 2500 нормативно-правових актів визначали порядок оподаткування в країні. Така їх надмірна кількість, ускладненість, а подекуди і двозначність породжує конфлікти, непорозуміння та штрафні санкції щодо підприємців; з прийняттям кодексу заплутане податкове середовище суттєво не змінилося. З метою врегулювання суперечностей ряду нормативно-правових актів пропонується створити єдиний державний інформаційний центр або сайт з повною базою податкових роз'яснень та можливість здійснення online-консультацій бухгалтерів.

Частково забезпечити інвестиційну діяльність може встановлення пільгового оподаткування для суб'єктів підприємницької діяльності, які інвестуються із внутрішніх джерел. Відсоткову ставку, на яку буде знижено податки для конкретного підприємства, пропонується обирати на рівні середньої рентабельності галузі.

Важливим кроком покращення інвестиційного середовища є регулювання податкових ставок та методів надання підприємствам, що займаються інноваційними технологіями, податкових пільг. Важливим кроком у цьому напрямі стало прийняття Податкового кодексу України. Зазначений документ запроваджує поступове зменшення ставки податку на прибуток. Однак, зважаючи на проведenu рейтингову оцінку підприємств [18, с. 79], що ґрунтується на конкретному наборі фінансових показників, на основі яких оцінюється комплексна ефективність діяльності машинобудівних підприємств Вінниччини, можна зробити висновок про складне фінансове становище більшості підприємств, тобто рівень оподаткування у 30 % із них є надто високим, тому необхідним є його зниження.

Оскільки було запроваджено процедуру податкового арешту і податкової реалізації майна, автори вважають її недоцільною і пропонують відмінити. У результаті таких заходів майно підприємства може бути арештоване на 96 годин, в усіх, без винятку, випадках підприємство зазнає збитків через невиконання зобов'язань. За наявності потенційної можливості для відшкодувань із бюджету вони, по-перше, будуть несвоєчасними, по-друге, процедура їх повернення є складною, крім того, вони не зможуть повернути репутацію підприємству. Ситуація виглядає так, що навіть у випадку добросовісного функціонування підприємства може зазнати збитку, адже відповідальності в податкових інспекторів немає.

Вкрай негативним є становище підприємців у системі, де запроваджується подвійна відповідальність за одне порушення. Платник податків одночасно може бути оштрафований за внесення до податкової декларації перевернутих даних про суми отриманих доходів, якщо такі дії спричинили заниження суми оподаткованого доходу, та за визначення податковим органом суми податкового зобов'язання з вини платника, тобто якщо має місце недоїмка. У більшості випадків якщо має місце одна із цих підстав для притягнення до відповідальності платника податку, то можна застосовувати і другу причину фактично за один проступок і, відповідно, накласти два штрафи, тому така норма має бути видалена з ПКУ або законодавчо узгоджена [19].

У Податковому кодексі зазначено, що на період з 1 січня 2011 року до 1 січня 2016 року застосовується ставка 0 % для платників податку на прибуток, які протягом трьох послідовних попередніх років (або протягом усіх попередніх періодів, якщо з моменту їх утворення пройшло менше трьох років) задекларували щорічний обсяг доходів у сумі, що не перевищує три мільйони гривень, та в яких середньооблікова кількість працівників протягом цього періоду не перевищувала двадцять осіб. На думку авторів, це положення необхідно суттєво розширити. Якщо взяти для прикладу продукцію машинобудування, то один виріб або системний комплекс тут має високу собівартість і велику працємісткість, жодне з підприємств машинобудування не зможе скористатись такими пільгами. Зважаючи на високу технологічність і вартість матеріалів, суттєво зростає собівартість, а з огляду на складність операційних циклів та високу частку інноваційної продукції, розробкою якої займаються науково-дослідні відділи, які створювалися роками, жоден із критеріїв для отримання ставки в 0 % не буде виконано. Крім того, щоб отримати ставку в 0 %, підприємство не може здійснювати виробництво продукції на давальницькій сировині, що певною мірою обмежує мож-

ливості диверсифікації діяльності підприємства. Тому автори пропонують:

- 1) зняти застереження стосовно заборони на використання давальницької сировини;
- 2) збільшити обсяги доходів підприємств, що займаються інноваційними проектами;
- 3) чітко обмежити кількість працівників, необхідно прописати їх кількість відповідно до посад, що дозволить визначити рівень технологічності виробництва (зі збільшенням кількості інженерів-конструкторів технологічність має підвищуватись) та усуне можливість уникнення додаткових для підприємств платежів до Пенсійного фонду та виплати заробітної плати в конвертах.

З метою стимулювання залучення системних інвестицій на реалізацію інфраструктурних проектів до Податкового кодексу необхідно внести положення, що спрямовані на стимулювання інвестиційної та інноваційної діяльності. Вказане завдання можна вирішити шляхом запровадження норм про спеціальний режим оподаткування, який має поширюватися на суб'єктів господарювання, які реалізують у встановленому законодавством України затверджені інфраструктурні інвестиційні та інноваційні проекти. Такий спеціальний режим оподаткування повинен передбачати:

- 1) звільнення від сплати ввізного мита та податку на додану вартість на нове виробниче обладнання (облад-

нання, яке закуповується безпосередньо у виробника або його представника й не перебувало в користуванні третіх осіб), яке використовується у виробничій (операційній) діяльності й аналоги якого не виготовляються в Україні;

- 2) звільнення від сплати податку на прибуток, одержаний від реалізації інвестиційного проекту, протягом трьох років з моменту отримання першого прибутку;

- 3) звільнення від плати за землю (за умови, якщо в результаті інфраструктурного інвестиційного проекту здійснюється нове будівництво об'єктів виробничого призначення).

Комплексний підхід до формування організаційно-економічних заходів сприяння інвестуванню в машинобудування включає систему регулювання параметрів діяльності підприємства, яку варто розглядати як комплексну модель основних програмно-цілевих блоків, що забезпечують механізм інвестиційної діяльності в машинобудівній галузі, яку можна зобразити у вигляді рис. 2. Оскільки в основу кожного інвестиційного проекту покладені інвестиційні ресурси, на які найбільший вплив мають можливість використання лізингу, розмір оподаткування та доступність кредитування, вони і є визначальним чинником інвестиційної діяльності підприємства.

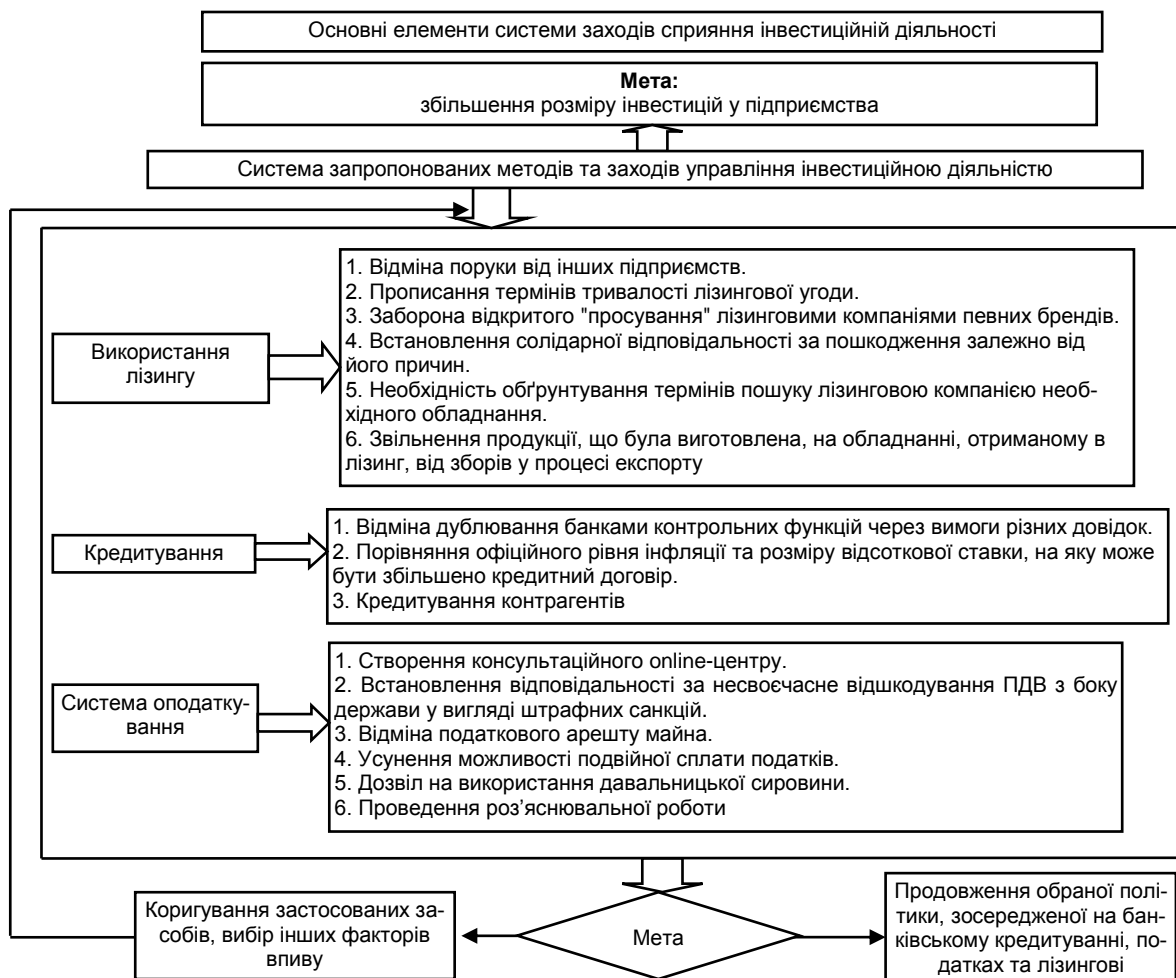

Рис. 2. Система заходів сприяння інвестиційній діяльності

Розробка організаційно-економічних заходів, виходячи з наявних умов та факторів впливу на розвиток підприємства чи галузі, відповідно до спеціальних програм розвитку чи особливих режимів формує власну концепцію використання наявних умов, ресурсів, можливостей, заходів для отримання оптимального й ефективного результату діяльності підприємства. Інвестиційна політика повинна передбачати активні заходи щодо формування основних джерел інвестицій за рахунок коректного прописання лізингових угод: відміну вимоги різних довідок банками, кредитування контрагентів, відміну податкового арешту майна, усунення можливості подвійної сплати податків, проведення роз'яснювальної роботи та ін. Такий перелік основних заходів зробить можливим швидкий розвиток виробництва і забезпечить доступ до фінансових ресурсів.

Література: 1. Дудчик О. Ю. Оптимізація державного лізингу в аграрному секторі України [Електронний ресурс] / О. Ю. Дудчик. – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-212/financial-cash-flow-and-credit-212/13417-212-495>. 2. Шевченко К. Методи розрахунку лізингових платежів [Електронний ресурс] / К. Шевченко. – Режим доступу: http://leasingukraine.com.ua/publications/financial_issues/?pid=330. 3. Датиї Н. В. Державне регулювання інвестиційної діяльності галузевого рівня / Н. В. Датиї // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 16. – С. 3–5. 4. Івахненко І. С. Інвестиційна діяльність в Україні: сучасний стан та можливості її активізації / І. С. Івахненко // Інвестиції: практика та досвід. – 2010. – № 2. – С. 7–9. 5. Кабанов В. Г. Активізація фінансових інвестицій як складова стратегії стабілізації та зростання економіки / В. Г. Кабанов // Фінанси України. – 2010. – № 5. – С. 39–47. 6. Худавердієва В. А. Стратегія залучення іноземних інвестицій в економіку України / В. А. Худавердієва // Фінанси України. – 2010. – № 6. – С. 62–71. 7. Чумаченко М. Проблеми інвестування реструктуризації промисловості України [Електронний ресурс] / М. Чумаченко, О. Амоша. – Режим доступу: http://irr.org.ua/pe/statija99_2.php. 8. Горюнова К. С. Проблеми залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки України / К. С. Горюнова // Формування ринкових відносин в Україні. – 2009. – № 12. – С. 167–172. 9. Альмераї А. Проблеми венчурного інвестування в Україні / А. Альмераї // Вісник КНТЕУ. – 2009. – № 3. – С. 11–15. 10. Ляхова О. О. Особливості визначення вартості лізингової послуги / О. О. Ляхова // Інвестиції: практика та досвід. – 2012. – № 10. – С. 29–30. 11. Корінев В. Л. Сутність та види лізингу для підприємства / В. Л. Корінев // Держава та регіони. – 2011. – № 1. – С. 108–112. 12. Moody's прогнозує проблеми для банків і економіки України в цілому [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.dt.ua/ECONOMICS/moodys_prognose_problemi_dlya_bankiv_i_ekonomiki_ukrayini_v_tsilomu-103109.html. 13. Постанова НБУ № 461 від 06.08.2009 р. "Про заходи щодо забезпечення погашення кредитів" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0461500-09>. 14. Крейдич І. М. Перспективи розвитку інвестиційного процесу в Україні / І. М. Крейдич // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 14. – С. 6–7. 15. Про оподаткування прибутку підприємств : Закон України від 28.12.1994 р. № 334/94-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=335%2f94%d0%b2%d1%80>. 16. Кредити [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eximb.com/ukr/personal/loans/>. 17. Проект Податкового кодексу України, зареєстрований за № 2215 від 14.03.2008 р., що внесений народними депутатами України Катеринчуком М. Д., Ляпіною К. М. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://shop.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/JF1PJ00A.html. 18. Карачина Н. П. Комплексне дослідження розвитку машинобудівних підприємств Вінницької області / Н. П. Карачина, А. В. Вітюк,

І. Ф. Острий // Збірник наукових праць Черкаського технологічного університету. – 2011. – Ч. III. – № 28. – С. 73–80. 19. Молдован О. Податковий кодекс в дії: перші проблеми та конфліктні моменти [Електронний ресурс] / О. Молдован. – Режим доступу: <http://www.uspp.org.ua/kodeks/9.podatkoviy-kodeks-v-dii-pershii-problemi-ta-konfliktni-momenti.htm>.

References: 1. Dudchik O. Yu. Optymizatsiia derzhavnoho lizynhu v ahrarnomu sektori Ukrainy [Optimization of state leasing investments in agrarian sector of Ukraine] [Electronic resource] / O. Yu. Dudchik. – Access mode: <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/economy-212/financial-cash-flow-and-credit-212/13417-212-495>. 2. Shevchenko K. Metody rozrakhunku lizynhovoykh platezhiv [Methods for calculating leasing payments] [Electronic resource]. / K. Shevchenko. – Access mode: http://leasingukraine.com.ua/publications/financial_issues/?pid=330. 3. Datsii N. V. Derzhavne rehuliuвання investytsiinoi diialnosti haluzevoho rivnia [State regulating of investment activity of industry level] / N. V. Datsii // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2010. – No. 16. – Pp. 3–5. 4. Ivakhnenko I. S. Investytsiina diialnist v Ukraini: suchasnyi stan ta mozhlyvosti ii aktyvizatsii [Investment activity in Ukraine; present situation and opportunities of its activation] / I. S. Ivakhnenko // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2010. – No. 2. – Pp. 7–9. 5. Kabanov V. H. Aktyvizatsiia finansovoykh investytsii yak skladova stratehii stabilizatsii ta zrostantia ekonomiky [Activation of finance investments as a part of a strategy of economy stabilization and increasing] / V. H. Kabanov // Finansy Ukrainy. – 2010. – No. 5. – Pp. 39 – 47. 6. Khudaverdiieva V. A. Stratehiia zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Strategy of attracting foreign investments into the economy of Ukraine] / V. A. Khudaverdiieva // Finansy Ukrainy. – 2010. – No. 6. – Pp. 62–71. 7. Chumachenko M. Problemy investuvannia restrukturyzatsii promyslovosti Ukrainy [Problems of investment and restructuring of Ukrainian industry] [Electronic resource] / M. Chumachenko, O. Amosha. – Access mode: http://irr.org.ua/pe/statija99_2.php. 8. Horiunova K. S. Problemy zaluchennia inozemnykh investytsii v ahrarnyi sektor ekonomiky Ukrainy [Problems of attracting foreign investments into agrarian sector of economy of Ukraine] / K. S. Horiunova // Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini. – 2009. – No. 12. – Pp. 167 – 172. 9. Almerai A. Problemy venchurnoho investuvannia v Ukraini [Problems of venture investment in Ukraine] / A. Almerai // Visnyk KNTEU. – 2009. – No. 3. – Pp. 11–15. 10. Liakhova O. O. Osoblyvosti vyznachennia vartosti lizynhovoi posluhy [Features of determining the cost of leasing service] / O. O. Liakhova // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2012. – No. 10. – Pp. 29–30. 11. Koriniev V. L. Sutmist ta vydy lizynhu dlia pidpriemstva [Essence and types of leasing for companies] / V. L. Koriniev // Derzhava ta rehiony. – 2011. – No. 1. – Pp. 108–112. 12. Moody's prohozuie problemy dlia bankiv i ekonomiky Ukrainy v tsilomu [Moody's predicts problems for banks and the economy of Ukraine in general]. [Electronic resource]. – Access mode: http://news.dt.ua/ECONOMICS/moodys_prognose_problemi_dlya_bankiv_i_ekonomiki_ukrayini_v_tsilomu-103109.html. 13. Postanova NBU No. 461 vid 06.08.2009 r. "Pro zakhody shchodo zabezpechennia pohashennia kredytiv" [Resolution of NBU No. 461 of 06.08.2009 "On measures to ensure the repayment of loans"] [Electronic resource]. – Access mode: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v0461500-09>. 14. Kreidych I. M. Perspektyvy rozvytku investytsiinoho protsesu v Ukraini [Prospects for development of investment process in Ukraine] / I. M. Kreidych // Investytsii: praktyka ta dosvid. – 2009. – No. 14. – Pp. 6–7. 15. Pro opodatkovannia prybutku pidpriemstv : Zakon Ukrainy No. 334/94-VR vid 28.12.1994 r. [Law of Ukraine No. 334/94-VR of 28.12.1994 "On Corporate Income Tax"] [Electronic resource]. – Access mode: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=335%2f94%d0%b2%d1%80>. 16. Kredyty [Credits] [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.eximb.com/ukr/personal/loans/>.

17. Proekt Podatkovoho kodeksu Ukrainy, zareiestrovanyi za No. 2215 vid 14.03.2008 r., shcho vnesenyi narodnymy deputatamy Ukrainy Katerynchukom M. D., Liapinoiu K. M. [Project of Tax Code of Ukraine, registered under the No. 2215 dated 14.03.2008, entered by the deputies of Ukraine Katerynchuk M. D., Liapina K. M. [Electronic resource]. – Access mode : http://shop.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/JF1PJ00A.html. 18. Karachyna N. P. Kompleksne doslidzhenia rozvytku mashinobudivnykh pidpriemstv Vinnytskoi oblasti [A comprehensive study of machine-engineering enterprises in Vinnytsia region] / N. P. Karachyna, A. V. Vitiuk, I. F. Ostryi // Zbirnyk naukovykh prats Cherkaskoho tekhnolohichnoho universytetu. – 2011. – Vol. III. – No. 28. – Pp. 73 – 80. 19. Moldovan O. Podatkovi kodeks v dii: pershi problemy ta konfliktni momenty [Tax Code in action: the first problems and conflict moments] / O. Moldovan [Electronic resource]. – Access mode : <http://www.uspp.org.ua/kodeks/9.podatkovy-kodeks-v-dii-pershi-problemi-ta-konfliktni-momenti.htm>.

Інформація про авторів

Карачина Наталія Петрівна – докт. екон. наук, професор, завідувач кафедри менеджменту та моделювання в економіці Вінницького національного технічного університету (21021, Україна, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 95, e-mail: karachina-natalija@rambler.ru).

Вітюк Анна Валеріївна – здобувач кафедри менеджменту та моделювання в економіці Вінницького національного технічного університету (21021, Україна, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 95, e-mail: A.Vityuk@rambler.ru).

Інформация об авторах

Карачина Наталья Петровна – докт. экон. наук, профессор, заведующая кафедрой менеджмента и моделирования в экономике Винницкого национального технического университета (21021, Украина, г. Винница, ул. Хмельницкое шоссе, 95, e-mail: karachina-natalija@rambler.ru).

Витюк Анна Валерьевна – соискатель кафедры менеджмента и моделирования в экономике Винницкого национального технического университета (21021, Украина, г. Винница, ул. Хмельницкое шоссе, 95, e-mail: A.Vityuk@rambler.ru).

Information about the authors

N. Karachyna – Doctor of Economics, Professor, Head of the Department of Management and Modelling in Economics of Vinnytsia National Technical University (95 Khmelnytske Shose St., 21021, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: karachina-natalija@rambler.ru).

A. Vitiuk – postgraduate student of the Department of Management and Modelling in Economics of Vinnytsia National Technical University (95 Khmelnytske Shose St., 21021, Vinnytsia, Ukraine, e-mail: A.Vityuk@rambler.ru).

Рецензент

докт. екон. наук,
професор Ястремська О. М.

Стаття надійшла до ред.
20.12.2012 р.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ СТАВКИ ДИСКОНТУВАННЯ В КОНТЕКСТІ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОЄКТІВ ПУБЛІЧНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

УДК 330.322.5:336.53

Овсянникова Я. О.

У статті розглянуто проблему визначення ставки дисконтування для проведення оцінки ефективності проєктів публічно-приватного партнерства (ППП). Визначено неоднозначність розрахунку та застосування ставок дисконтування у міжнародній практиці оцінки проєктів PPP. Розкрито особливості визначення та розрахунку відповідних ставок дисконтування для учасників партнерств в Україні. Зазначено, що важливо застосовувати різні ставки дисконтування відповідно до характеру проєкту. Крім того, з метою врахування проєктних ризиків та їхнього розподілу між учасниками необхідно також використовувати різні ставки дисконтування відповідно до інтересів окремих партнерів.

Ключові слова: публічно-приватне партнерство, оцінка ризиків, ставка дисконтування, метод дисконтованих потоків.